

Zegenen

Elkaar de handen opleggen? - 1

Vooraf

"An het eind van het gesprek kwam ze wat dichterbij me zitten. Ze vroeg me: 'Wil je met mij je ogen dichtdoen? Laten we ons openstellen voor de zegen die God ons wil geven.' Ze legde me de handen op en zei, na een stilte: 'Ik zegen jou met de liefde van Christus. Ik zegen je met geduld, om beter te kunnen reageren op je kinderen. Ik zegen je met Gods erbarmen.'" (Michael Mulder)

Er is bij velen vandaag een groot verlangen om het geloof op een rijkere manier te beleven. Wanneer we elkaar tastbaar de handen opleggen en hoorbaar de zegen toespreken, wordt voor sommigen het beleven van het geloof direct concreter en rijker. Anderen maakt het onzeker. Wanneer iemand naar je toe komt met het verlangen om je te zegenen, wat doe je dan? Mag dat zomaar?

Wat is zegenen?

Het Hebreeuwse woord voor zegenen, *barach*, betekent letterlijk 'goede dingen zeggen'. Je spreekt de ander het goede van God toe of je spreekt dat over die ander uit.

Zegenen doe je in het geloof dat die woorden iets 'doen' met de ander. Dat er heilzame kracht van God meekomt. Niet magisch, maar in afhankelijkheid van Gods belofte dat Hij mensen die Hem zoeken wil zegenen.

Zegenen heeft te maken met Gods verlangen dat de mens tot zijn doel komt. Dat een mens in vrede leeft met God, zichzelf, de ander en de schepping. Gods zegen brengt zijn leven tot groei en bloei. Hij is de bron van alle leven!

Als mensen de zegen van God ontvangen, is dat pure genade waaruit blijkt dat God hun God wil zijn. God bezit de zegen en kan die ook uitdelen. De zegen wordt dan ook alleen gegeven in het kader van een *persoonlijke relatie met Hem*.

Het effect van het zegenen is dat God dicht bij de gezegende persoon komt om iets goeds voor die persoon te doen, wat dan ook. Iemand zegenen betekent heel bewust: God erbij betrekken.

Zegenen ligt dicht bij bidden, maar gaat net een stap verder: Als ik voor iemand bid sta ik naast hem en kijken we samen naar God. Maar als ik iemand zegen, dan sta ik aan Gods kant en kijk ik met zijn ogen naar de ander.

Voorbeelden in de Bijbel

De Bijbel staat vol met voorbeelden van mensen die gezegend worden:

Isaak zegent zijn zoon Jakob (Gen. 27:27-29); Jakob zegent op zijn sterfbed zijn (klein-)zonen onder handoplegging (Gen. 48-49). Aan het einde van zijn leven gekomen zegent Mozes elke stam van Israël afzonderlijk (Deut. 33).

God heeft de priesters opgedragen het volk te zegenen met de bekende woorden: "*Moge de HEER u zegenen en u beschermen, moge de HEER het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn, moge de HEER u zijn gelaat toewenden en u vrede geven*" (Num. 6:24-26). God zegt dat Hij Zelf deze zegen zal uitvoeren: "*Als zij mijn naam over het volk uitspreken, zal ik de Israëlieten zegenen*" (Num. 6:27).

Van Jezus lezen we dat Hij onder handoplegging kinderen zegende, die bij Hem werden gebracht (Marc. 10:16). Bij zijn vertrek zegende Hij zijn apostelen, waarbij Hij de handen ophief (Luc. 24:50).

Verder zien wij in het Nieuwe Testament dat mensen onder bepaalde omstandigheden door handoplegging gezegend worden (Hand. 6:6; 8:17; 9:12; 13:3; 19:6; 28:8). Zegenen wordt hierin beschreven als een daad van geloof, waarbij de zegenende persoon biddend opziet naar God, die de zegen geeft! Vervolgens doet hij vanuit een positie van volmacht een zegenende uitspraak.

Joodse wereld

In de Joodse wereld neemt het zegenen van de kinderen een belangrijke plaats in. Op vrijdagavond, *sabbat*, worden de kinderen thuis gezegend door de ouders. De kinderen komen één voor één naar voren, en vader én moeder leggen beide handen op het gebogen hoofd van hun kind. Daarbij klinkt bij de jongens: "God late u worden als Efraïm en Manasse", bij de meisjes: "God late u worden als de aartsmoeders Sara, Rebekka, Rachel en Lea." Vervolgens worden daar in eigen bewoordingen persoonlijke dingen aan toegevoegd. Velen sluiten af met de priesterzegen uit Numeri 6.

Een bekende zegenspreuk uit het Jodendom zijn de woorden van Psalm 128 vers 5: "Ontvang de zegen van de HEER uit Sion ..." Iets vergelijkbaars horen we wanneer Boaz zijn werknemers zegenend begroet met de woorden: "De HEER zij met jullie" en zij hem terug-zegenen: "De HEER zegene u" (Ruth 2:4). Hier krijgen deze zegenwoorden de betekenis van een alledaagse groet.

Elkaar zegenen?

Kunnen gelovigen elkaar zegenen? In het Oude Testament zie je dat in het gewone leven mensen elkaar zegenen. Wanneer wij elkaar zegenen op de manier waarop Boaz zijn werknemers begroet geeft dat een geweldige *diepgang* aan de ontmoeting met elkaar.

Daarnaast is het zegenen vooral een taak van de priester. Hij *vertegenwoordigt* God wanneer hij de zegen uitdeelt aan het volk van Israël. De predikant heeft deze 'rol' overgenomen. Hij mag - als dienaar van God - aan het einde van de kerkdienst Gods zegen meegeven aan de gelovigen. Ook bij bijzondere gelegenheden (doop, belijdenis, huwelijk en bevestiging ambtsdragers) legt hij namens God zegenend zijn handen op.

Maar de oproep om elkaar te zegenen in het Nieuwe Testament is voor *iedereen* bestemd (Luc. 6:28; Rom. 12:14; 1 Petr. 3:9). De Heilige Geest is op Pinksteren uitgestort op alle mensen. Zonder onderscheid, jong en oud, man en vrouw, allen ontvangen de Heilige Geest en allen kunnen dus deelnemen in het werk van de Heer (Hand. 2). Iedere christen is een priester (1 Petr. 2:9) en als zodanig geroepen te zegenen in alle verbanden en relaties waarin hij of zij zich bevindt.

Hoe zegenen?

Maar hoe zegen je dan elkaar?

- Je kunt iemand *in stilte* zegenen. Voor jezelf de goedheid en de nabijheid van God voor de ander denken (bijv. midden in een moeilijk gesprek, of iemand die je op straat tegenkomt).
- Je kunt iemand zegenen *in een brief of op een kaart*. Je kunt dan denken aan een formulering als: "God zegene je. Dat Hij het licht van zijn gelaat over je doet schijnen en je genadig zij. Dat je zijn nabijheid mag ervaren."
- Je kunt zegenen *met bijbelwoorden*: teksten citeren of bijbelse gedachten weergeven.
- Je kunt zegenen *met eigen woorden*, die kloppen met de Bijbel en aansluiten bij wat de ander nodig heeft en/of wat God al aan het doen is in die ander: "Ga met God" of "Ik wens je Gods zegen" of "De HEER zegene jou" of "God zij met jou, Hij mag je bewaren" of "Ik bid dat God jou de kracht geeft om te doen waar je zo tegen opziet". Als je je beschikbaar stelt voor God, open staat naar God toe en naar de ander toe, mag je vertrouwen dat God je gedachten, gevoelens en woorden geeft voor de ander. God werkt met je samen. Je mag zijn *instrument* zijn.
- Omdat de zegen van God nooit uit mensenhanden kan komen, heeft - volgens ds. M. Mulder - de zegen die wij elkaar toewensen de *vorm van een gebed*. In de *zegen-bede* wordt de HEER gevraagd om zelf zijn zegen te willen geven. Dat heeft Hij immers in zijn verbondsrelatie met mensen beloofd!
- Het is bijbels om bij het zegenen je *hand* op het hoofd of de schouder van de ander te leggen. De zegen is daarvan echter niet afhankelijk.

Literatuur

Drs. André de Haan, "Nou, het beste..." - *Over zegenen gesproken*

Michael Mulder, *Een zegen ontvangen, een zegen geven* (in: H. Ten Brinke, J.W. Maris e.a., *Meer dan genoeg - Het verlangen naar meer van de Geest*)

Philip Troost, *Eerherstel van de zegen* (in: *Christus ontvangen, Gereformeerd en charismatisch: leren van elkaar*)

Drs. J. Westland, *Een hand boven je hoofd - Over zegenen in leer en leven*